

працівників у впровадженні інклюзії; відсутність якісної кадрової підготовки вчителя, орієнтованого на роботу в позашкільному навчальному закладі; незацікавленість у розвитку творчих здібностей дитини з особливими потребами її батьків; відсутність психологічного супроводу для родин та сімейного консультування.

Література:

1. Семак С. М. Інклюзивна освіта: сутність, поняття, термінологія / С. М. Семак // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія : Соціально-педагогічна. – 2012. – Вип. 19(1). – С. 242-251.
2. Красняков Є. В. Позашкільна освіта та її місце в структурі освіти України / Є. Красняков // Віче. – № 13. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/4802/>
3. Литовченко О. В. Сучасні моделі залучення дітей та молоді з особливими потребами до позашкільної освіти / О. В. Литовченко // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами. – 2013. – № 10. – С. 130-139. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apnvlор_2013_10_14
4. Колупаєва А. А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання / А.А. Колупаєва, Л. О. Савчук. – К. : АТОПОЛ, 2011. – 274 с.

**НОВА ВІТЧИЗНЯНА ШКОЛА:
АКТУАЛІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ
У ПІДГОТОВЦІ КОНКУРЕНТОЗДАТНОГО ФАХІВЦЯ**

Надія Кічук

докт. пед. наук, професор

Ізмаїльський державний гуманітарний університет, Україна

Освіта є сферою, яка найбільш відчутно реагує на зміни, що відбуваються в соціумі. Класичною є теза про триєдину функцію освіти у суспільстві – людину творчу; технологічну, забезпечуючи «базу життя» особистості; гуманістичну (С. Гончаренко, В. Кремень, М. Ярмаченко). Новопосталі завдання перед сучасною вітчизняною освітою актуалізують значення освіченої людини, яка здатна не тільки «діяти всередині наявної спеціальної структури, а й змінювати її» [1, с. 616].

Зауважимо, що проблемні питання, пов'язані із школою майбутнього, порушуються не лише вітчизняними, а й зарубіжними дослідниками (Лу

Ароніка, Кен Рубінсон та ін.). Щодо вітчизняних практиків, зокрема початкової школи, то ракурс осмислення вищезазначеного є такий: «нова українська школа: відчуваємо, думаємо, діємо» [2].

Цілковито логічним є той факт, що вектори реформи вітчизняної системи освіти та концепції «Нова школа: простір освітніх можливостей» відбуваються одночасно із обговоренням проекту Закону України «Про освіту». В результаті їх публічного обговорення в суспільстві вже вимальовуються деякі абрисы нової української школи: 12-річний термін навчання; створення «опорних шкіл» задля надання якісної освіти в тих регіонах, де територіальним громадам важко утримувати малочисельні середні загальноосвітні школи; внесення коректив у чинні навчальні програми; удосконалення мережі дошкільних навчальних закладів; втілення ідей дерегуляції, дебюкратизації та доброчесності в освіті та ін.

Отож, вітчизняна школа нині, як важлива соціальна інституція, що покликана задовольняти освітні потреби і особистості, і суспільства, і держави, акумулює увесь спектр завдань, які мають адресантом, насамперед, учителя, бо, за І. Я. Франком, «вчителем школа стоїть».

Саморефлексія набутого педагогічного досвіду засвідчує, що лише педагог, здатний до інновацій, найбільш конструктивно реалізує своє особистісно-професійне призначення в соціумі. Як зауважують науковці, які досліджують проблеми педагогічної інноватики (К. Ангеловски, І. Богданова, А. Брушлинський, М. Кларин, П. Щедровицький, Н. Юсуфбекова та ін.), педагог-новатор на всіх етапах інноваційного процесу – упровадження, поширення, розгортання – є не лише носієм конкретних інновацій, їх творцем, а ще й «модифікатором» з огляду на конкретику педагогічної ситуації, що склалась.

Натомість, деякі аспекти, які безпосередньо або опосередковано стосуються технологій нововведень у освітній простір (як специфічного напрямку педагогічної інноватики, що віддзеркалює порівняльну ефективність різних технологічних нововведень), залишаються предметом чисельних наукових дискусій. Йдеться (зокрема, за І. Богдановою) про певну сукупність послідовних дій, спрямованих на конкретний педагогічний результат. Дійсно, сучасні науковці все ще не дійшли згоди відносно оптимальних шляхів і засобів проектування, створення та застосування технологічних процесів у освіті. Техноматика, як напрям педагогічної інноватики, реалізує, як відомо, певні функції – модернізацію, модифікацію та раціоналізацію. А це й створює поглиблене наукове уявлення про ті технологічні процеси, що відбуваються в освіті, і які врешті-решт забезпечують спрямованість змін у відповідності з новопосталими вимогами, а також про видозміни у вже існуючому освітньому

явищі без глибокого втручання в його сутнісні особливості, про втілення раціональних дій, що вмотивовуються розумною логікою.

До того ж поза увагою дослідників залишається низка питань, пов'язаних із пізнанням принципів збагачення інноваційного потенціалу студентської молоді в умовах сучасної вітчизняної вищої школи, із класифікацією джерел, що містять ідеї оновлення, із типологією нововведень. Так, до найбільш суттєвих і загально визнаних у педагогічній науці постулатів є підстави відносити такі: 1) макро-мезо-мікрорівні оновлення освітнього простору (від нововведень у цілісну систему освіти до оновлення окремих компонентів педагогічного процесу); 2) чітка окресленість змістового навантаження поняття «інновація», зокрема, його розуміння як комплексний процес створення, розповсюдження та використання нових засобів задоволення тих потреб, які пов'язані з вимогами середовища, в якому певні нововведення здійснюються); 3) визнання педагогічної інноватики міждисциплінарним науковим напрямом, що має на меті осмислення унікальних особливостей саме освітнього простору, в цілому, і педагогічного середовища, зокрема, у зв'язку з нововведеннями.

З огляду на вищевикладене, актуалізується проблематика підготовки педагога, здатного до інноваційної діяльності. Незважаючи на творчі надбання найбільш визнаних у цьому плані вітчизняних вищих педагогічних шкіл (Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, ДЗ «Південноукраїнський педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського» та ін.), питання становлення у вищій школі педагога як суб'єкта професійної інноваційної діяльності не знайшло належного науково-теоретичного обґрунтування і відповідного методичного забезпечення. Інноваційний потенціал майбутнього педагога як особливий стан його індивідуальної свідомості, як відкритість до сприйняття нового і незалежність від стереотипів, здебільшого у вищій школі формується стихійно. А тому загострюється проблематика насамперед теоретико-методологічних стратегій, з одного боку, цілеспрямованого розвитку інноваційного потенціалу вищої школи, поза якого досить проблематичними стають стійкі позитивні результати соціально-педагогічних зусиль, а з іншого – розробка і втілення моделі професійного становлення майбутнього педагога, здатного генерувати новації та втілювати у практичній діяльності інновації. Причому йдеться про модель, якій притаманні не лише відповідні прогностичні функції, а й втілення якої дозволяє вже в умовах вищої школи здійснювати поетапний моніторинг якісних особистісно-професійних новоутворень у студентів. Стратегія реалізації такої моделі передбачає:

– озброєння студентів, з одного боку, системними методологічними знаннями, загальнопізнавальними мета-вміннями, а з іншого – методами суто

науково-педагогічного дослідження, що врешті-решт уможливило високопродуктивну дію особистості у науково-педагогічному просторі;

– сприяння вільному оперуванню діями дослідника, що позитивно позначається на здатності студента до самоорганізації у пошуковій роботі, спроможності оптимізувати навчально-професійну діяльність;

– усвідомлення студентом динаміки власного саморуку як майбутнього професіонала, якому іманентно властивий науково-педагогічний стиль мислення;

– спрямування процесів само ідентифікації, само проектування, самореалізації, самокорекції;

– активізацію інтересу до педагогічних інновацій – проблемного поля дослідницької діяльності майбутнього фахівця, ресурсу збагачення його творчого потенціалу;

– формування необхідного і достатнього «набору» компетентностей педагога нової генерації, стимулювання процесу досягнення студентом аксіологічного рівня особистісно-професійного функціонування.

Вивчення і узагальнення творчого досвіду засвідчує перевагим занурення студентів у дослідницькі проекти з-поміж інших типів (творчі, рольові, ігрові, інформаційні, прикладні, телекомунікаційні (інтернет-проекти), практико-орієнтовні та ін.). У цьому сенсі й варто тлумачити проектно-дослідницьку діяльність як ресурс процесу активізації інтересу майбутнього фахівця до інноваційної діяльності.

Досвід переконує, що дослідницькі проекти сприяють опануванню студента логікою дослідження, оскільки їх структура, по суті, є подібною до наукового дослідження. Принагідно зауважимо, що відтепер досить поширеним є педагогічний квест-проект (з англ. – «подорож») – навчально-дослідницьке завдання електронного типу, для виконання котрого студент має застосувати як власні науково-педагогічні знання й досвід, так і спілкуючись з іншими учасниками проекту. Отож практика переконує, що такий проект актуалізує суто дослідницький потенціал майбутнього фахівця, розвиває підприємницьку передбачуваність, творчість, вдосконалює вміння суб'єкта проектної діяльності роботи вибір інноваційного підходу. До того ж така робота може тривати протягом навчального семестру, року тощо.

Література:

1. Енциклопедія освіти / Гол. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

2. Полевікова О. Нова українська школа: відчуваємо, думаємо, діємо / О. Полевікова // Початкова школа. – 2017. – № 4. – С. 20-24.